ПРАХУ ОЦА ЦРНЕ ГОРЕ

Горки вијенац

Ви-ше од по-ла де-це-ни-је цр-но-гор-ски ре-жим ин-тен-зив-но спро-во-ди про-грам мр-цва-ре-ња за-јед-нич-ке др-жа-ве и над-ме-ног про-во-ци-ра-ња Ср-би-је. Све то би-ло је за-чи-ње-но, гле-да-ли смо, не-ве-ро-ват-ном по-ли-тич-ком и лич-ном пре-вр-тљи-во-шћу у Цр-ној Го-ри, кон-фу-зи-јом иден-ти-те-та на-лик ши-зо-фре-ни-ји, ин-те-лек-ту-ал-ном про-сти-ту-ци-јом, екс-трем-ном амо-рал-но-шћу и про-вин-ци-јал-ном пре-по-тен-ци-јом. Раз-у-ме се, основ-ни циљ тог про-гра-ма био је да се Ср-би-ја зга-ди и над Цр-ном Го-ром и над ма ка-квом иде-јом за-јед-ни-це, те да са-ма уме-сто под-го-рич-ке Ку-по-ле оба-ви по-сао рас-ту-ра-ња, чак и да бу-де оп-ту-же-на да сно-си исто-риј-ску и ма-те-ри-јал-ну од-го-вор-ност за то.

Па ипак, иако је тај план спро-во-ђен ду-го и упор-но, уз мно-го уло-же-ног нов-ца и ак-тив-но уче-шће пре-по-зна-тљи-ве спон-зо-ри-са-не мре-же у Бе-о-гра-ду, Ср-би-ја је оста-ла узор-но ста-ло-же-на и ни-је се упе-ца-ла.

СЕ-ТА

У ве-ћин-ској, ве-ро-до-стој-ној, на-род-ној Ср-би-ји до-ми-нан-тан је био осе-ћај не-ке ти-хе, го-то-во от-ме-не се-те. Осе-ћај пра-зни-не и обо-стра-ног гу-бит-ка не-че-га ва-жног и бли-ског, де-ла соп-ства. Осе-ћај да су не-по-зва-ни и не-до-стој-ни од-не-ли ма-ле-ну, али фа-тал-ну пре-ва-гу у од-лу-чи-ва-њу о не-че-му за шта су, по-ко-ле-њи-ма, жи-ве-ли и уми-ра-ли нај-бо-љи си-но-ви Цр-не Го-ре и Ср-би-је. Нор-мал-на Ср-би-ја ни-је на то гле-да-ла кроз оне ко-ји јој бо-ду прст у око. Осе-ћа-ла је да ни-је из-дво-јен не-ка-кав де-лић те-ри-то-ри-је где „жи-ви ста-нов-ни-штво ко-је тре-ба да пла-ћа-мо да нас во-ли". Не. Це-ли-на је оста-ла без за-ви-ча-ја Сте-фа-на Не-ма-ње, без де-до-ви-не Све-тог Са-ве, су-штин-ски бес-кућ-ни-ци су по-ста-ли Ње-гош и Мар-ко Ми-ља-нов, без нај-ду-бљих ко-ре-на је оста-ло 80 од-сто ста-нов-ни-ка из-ме-ђу Дри-не и Мо-ра-ве.

Осе-ћај се-те, без срџ-бе.

По-лу-ве-ков-на исто-ри-ја бо-ле-сти кул-ми-ни-ра-ла је ам-пу-та-ци-јом.

Дру-го до-ми-нант-но осе-ћа-ње у Ср-би-ји би-ла је за-чу-ђе-ност. Не-ве-ри-ца. То ни-је по-сле-ди-ца на-ив-но-сти, ни-ти до-бра стра-на раз-дво-је-но-сти два ме-дијс-ка про-сто-ра, што је омо-гу-ћи-ло да, „сре-ћом, не зна-мо ка-кве су све без-ум-не увре-де на наш ра-чун до-ље из-ри-ца-не".

Ни-је се Ср-би-ја за-чу-ди-ла не-прин-ци-пи-јел-ним и очи-глед-но тен-ден-ци-о-зним др-жа-њем ЕУ, ни ре-фе-рен-дум-ском ме-то-до-ло-ги-јом кри-во-тво-ре-ња, ни ти-ме ко је, по-мо-ћу че-га и за ко-ли-ко пре-ваг-нуо. За-чу-ђе-ност и не-ве-ри-цу иза-зва-ли су там-на страст фал-си-фи-ка-то-ра исто-ри-је, ди-ри-го-ва-на ан-ти-срп-ска хи-сте-ри-ја и ис-па-ди до-тад, у Цр-ној Го-ри, не-за-ми-сли-ве *мр-жње* пре-ма срп-ском. Та еска-ла-ци-ја со-ци-јал-не па-то-ло-ги-је, ко-јој су тон да-ва-ли за-ду-же-ни пред-став-ни-ци Ку-по-ле, зби-ља је за-пре-па-сти-ла при-бра-не и ра-зум-не љу-де.

У све је мо-гла по-ве-ро-ва-ти Ср-би-ја, али не и у то да ће ика-да ије-дан Цр-но-го-рац, би-ло ко-јег по-ли-тич-ког или ет-нич-ког опре-де-ље-ња, на сто ме-та-ра од ки-во-та

Све-тог Пе-тра Це-тињ-ског оду-ше-вље-но пе-ва-ти: „Опро-сти ми, ми-ла ма-ти, што ја идем Ср-бе кла-ти!” И да ће на пе-де-сет ко-ра-ка од Ње-го-ше-ве Би-љар-де пред-сед-ник Вла-де Цр-не Го-ре (ко-ји зна пе-то-стру-ко ви-ше ко-ле-на сво-јих срп-ских пре-да-ка не-го пред-сед-ник Ср-би-је) о раз-ла-зу са Ср-би-јом ус-хи-ће-но ре-ћи: „Оства-ри-ли смо сан 88 ге-не-ра-ци-ја сво-јих ча-сних пре-да-ка!”

Спо-зна-ја да ће цр-но-гор-ска Ку-по-ла упра-во на тој ма-ни-пу-ли-са-ној со-цио-па-то-ло-ги-ји гра-ди-ти но-ви на-ци-о-нал-ни иден-ти-тет, у ди-рект-ној не-га-ци-ји пре-ма све-му што чи-ни ве-ли-ку тра-ди-ци-ју и те-мељ Цр-не Го-ре, крај-ње је за-бри-ња-ва-ју-ћа.

СУ-ТРА

На ма-пи Евро-пе, да-кле, би-ће до-цр-та-на но-ва др-жа-ви-ца, пр-ва у ко-јој „но-се-ћа на-ци-ја” ни-је ни бли-зу да чи-ни по-ло-ви-ну ста-нов-ни-штва. Пре-ма по-пи-су из 2003, од укуп-но 620.145 ста-нов-ни-ка, са-мо њих 267.500 из-ја-шња-ва-ју се као ет-нич-ки Цр-но-гор-ци. Тек са Ср-би-ма, то тво-ри пра-во-слав-ну ве-ћи-ну од бли-зу 70 од-сто. Број ста-нов-ни-ка ко-ји су се из-ја-сни-ли да су Ср-би или да им је ма-тер-њи је-зик срп-ски и да при-па-да-ју Срп-ској пра-во-слав-ној цр-кви пре-ма-шу-је 65 од-сто. (Број оних ко-ји се у Цр-ној Го-ри ди-рект-но из-ја-шња-ва-ју као Ср-би по-ве-ћао се из-ме-ђу два по-пи-са ста-нов-ни-ка за ви-ше од 120.000!) Не ума-њу-ју-ћи ва-жност и ле-ги-тим-ност гла-со-ва на-ци-о-нал-них ма-њи-на, сло-бод-ни смо кон-ста-то-ва-ти да је са на-ци-о-нал-ног и др-жав-ног ста-но-ви-шта ово је-ди-на ре-ле-вант-на ве-ћи-на у Цр-ној Го-ри.

На ре-фе-рен-ду-му, над-моћ-не две тре-ћи-не од тог бро-ја, бро-ја пра-во-слав-них у Цр-ној Го-ри, не-дво-сми-сле-но се из-ја-сни-ло за за-јед-ни-цу са Ср-би-јом! Ти љу-ди су, уз до-и-ста ве-ли-ке са-свим кон-крет-не лич-не и по-ро-дич-не ри-зи-ке, ре-кли исти-ну о се-би!

Јед-но-став-на и не-по-бит-на ра-чу-ни-ца по-ка-зу-је, та-ко-ђе, да је пре-ко по-ло-ви-не гла-со-ва за одва-ја-ње до-шло од на-ци-о-нал-них и вер-ских ма-њи-на, пре све-га Ал-ба-на-ца и му-сли-ма-на, ко-ји са-ми чи-не пре-ко 110.000 ста-нов-ни-ка. Уз све дру-ге при-мед-бе и ма-ни-пу-ла-ци-је, да-кле, ре-жим у Под-го-ри-ци је до спор-не ве-ћи-не о суд-бо-но-сном др-жав-ном и на-ци-о-нал-ном пи-та-њу до-шао ма-њи-на-ма.

Све то ја-сно ука-зу-је, још јед-ном, да от-це-пље-ње Цр-не Го-ре ни-је кру-на „ло-гич-ног за-о-кру-же-ња ње-не на-ци-о-нал-не по-себ-но-сти”, не-го на-сил-но во-лун-та-ри-стич-ко пре-ки-да-ње очи-глед-ног про-це-са ње-ног „по-врат-ка у соп-стве-ну ко-жу, на на-ци-о-нал-но ста-бло ко-јем при-род-но и ле-ги-тим-но при-па-да”. Исто-вре-ме-но, то ука-зу-је да оста-ти Ср-бин у но-вој Цр-ној Го-ри не-ће би-ти ни-ма-ло ла-ко, у мно-го че-му ће се гра-ни-чи-ти са ју-на-штвом. Цр-на Го-ра упра-во по-ста-је зе-мља у ко-јој ће чак и Ње-го-ше-ви сти-хо-ви би-ти не-по-жељ-ни, а сам вла-ди-ка Ра-де, да је жив, ве-ро-ват-но би мо-рао у из-бе-гли-штво. Јер не мо-же јед-на зе-мља, а два го-спо-да-ра. Не би-ва. **<**

НАЦИЈА ПРЕС

(Јун 2006)